

CYNGOR SIR YNYS MON	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	11 Mawrth 2020
TEITL YR ADRODDIAD:	Protocol Datrysiad Lleol
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Diweddaru'r Protocol Datrysiad Lleol
AWDUR:	Mared Wyn Yaxley Cyfreithiwr – Llywodraethu Corfforaethol mwycs@anglesey.gov.uk
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxcs@anglesey.gov.uk 01248 752586

1. CEFNDIR

- 1.1 Bu Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC), yn dilyn adolygiad o'i brawf ar gyfer ymchwilio i gwynion, annog awdurdodau lleol yng Nghymru i ddelio â chwynion o gamymddwyn lefel isel rhwng aelodau drwy brotocol datrysiad lleol anffurfiol.
- 1.2 Roedd nifer o amcanion y tu ôl i'r datblygiad hwn, yn cynnwys:-
 - lleihau nifer y cwynion a gyflwynwyd i OGCC;
 - datrysiad cynharach o faterion lleol er mwyn osgoi uwchgyfeirio;
 - meithrin perthnasau da a chadarnhaol rhwng aelodau (a rhwng aelodau a swyddogion).
- 1.3 Roedd pob awdurdod lleol yng Nghymru yn gyfrifol am fabwysiadu protocol ei hun. Ni wnaeth OGCC/Llywodraeth Cymru (a oedd yn gefnogol iawn o'r fenter) nodi unrhyw ofynion ar gyfer y protocol ac ni ddarparwyd unrhyw fformat safonol ar gyfer ei ddilyn.
- 1.4 Mae'r Protocol a gafodd ei fabwysiadu a'i gymeradwyo gan Gyngor Sir Ynys Môn i'w weld yn **Atodiad 1**. Cafodd hwn ei gymeradwyo ym Mawrth 2018.
- 1.5 Does gan y Protocol ddim grym statudol ac mae'n gynllun gwirfoddol ac anffurfiol. Nid yw'n orfodol bod unrhyw aelod yn ufuddhau i'r Protocol ond y gobaith yw eu bod yn gwneud hynny er mwyn sicrhau gweithrediad effeithiol a theg o'r cynllun ar gyfer pawb perthnasol ac fel rhan o drefniadau llywodraethiant lleol cadarn. Fodd bynnag, dylid nodi fod Aelodau dal i gael eu hannog i ddatrys unrhyw faterion yn uniongyrchol gyda'i gilydd neu drwy arweinwyr grwpiau.

2. RHESWM DROS NEWID

- 2.1 Tra bo'r Protocol presennol yn adlewyrchu bwriad y Pwyllgor Safonau pan fabwysiadwyd y Protocol, ymddengys, mewn gwirionedd, bod y broses yn wahanol fel arfer. Mae'r Protocol presennol yn cyfeirio at ddau aelod o'r Pwyllgor Safonau yn cynnal cyfarfod cyfryngu rhwng aelodau. Mae'r Protocol hefyd yn cyfeirio at ffurflen sy'n rhaid ei llenwi cyn y gellir dechrau'r broses.
- 2.2 Mae'n hanfodol bod y weithdrefn yn adlewyrchu realiti ac felly ystyrir ei bod yn briodol bod y Protocol Datrysiad Lleol yn cael ei ddiwygio er mwyn adlewyrchu'r weithdrefn sydd wedi datblygu. Mae Protocol diwygiedig, efo newidiadau wedi eu nodi, wedi'i gynnwys yn **Atodiad 2**. Mae copi clir (heb newidiadau wedi eu tracio) wedi'i gynnwys yn **Atodiad 3**.

3. Y CYNNIG

- 3.1 O dan y Protocol Datrysiad Lleol:
- 3.1.1 gellir defnyddio'r broses gan Gyngorwyr Sir neu, drwy ddisgresiwn y Cadeirydd, Cyngorwyr Tref a Chymuned;
 - 3.1.2 gallai'r broses gael ei chychwyn gan aelod arall neu uwch swyddog o'r Cyngor Sir (os yw'r mater yn ymwneud â Chynghorydd Sir) ond ni ellir cychwyn y broses gan drydydd parti;
 - 3.1.3 gall Cadeirydd y Pwyllgor Safonau ddirprwyo'r gwaith o gynnal y broses, yn cynnwys y cyfarfodydd cyfryngu, i unrhyw aelod o'r Pwyllgor
- 3.2 Y bwriad yw i'r Pwyllgor Safonau ystyried a chytuno i'r Protocol diwygiedig cyn bod yr un peth yn cael ei ganfasio â'r Arweinwyr Grwpiau gyda Chadeirydd y Pwyllgor Safonau'n mynychu cyfarfod Arweinyddion y Grwpiau. Bydd y Protocol Datrysiad Lleol yn cael ei gyflwyno i'r Cyngorwyr yn adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau i'r Cyngor Llawn ym mis Mai 2020.
- 3.3 Felly er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r Protocol, ac er mwyn sicrhau bod Aelodau'r Pwyllgor Safonau yn teimlo'n hyderus yn eu rôl, bydd hyfforddiant allanol pwrpasol ar Gyfryngu yng nghyd-destun Protocol Datrysiad Lleol Cyngor Sir Ynys Môn yn cael ei drefnu ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau. Rhagwelir y cynhelir yr hyfforddiant hwn ym Mai / Mehefin 2020, yn ddibynnol ar argaeledd.

4. ARGYMHELLION

- 4.1 Gofynnir i'r Pwyllgor Safonau:
- 4.1.1 gadarnhau ei fod yn cytuno i ddiwygio'r Protocol Datrysiad Lleol (yn unol ag **Atodiad 2**) a/neu unrhyw ddarpariaeth arall y mae'r Pwyllgor yn ei ystyried yn briodol;
 - 4.1.2 nodi y cynhelir hyfforddiant ar Gyfryngu o fewn cyd-destun Protocol Datrysiad Lleol y Cyngor hwn ym Mai/Mehefin 2020, yn ddibynnol ar argaeledd; ac
 - 4.1.3 awdurdodi Cadeirydd y Pwyllgor Safonau i gyflwyno'r Protocol drafft newydd i Arweinyddion y Grwpiau ac i gyfarfod y Cyngor Sir ar 19 Mai 2020 a cheisio cefnogaeth Aelodau Etholedig.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PROTOCOL DATRYS ANGHYDFODAU YN LLEOL

Cyffredinol

1. Pwrpas y Protocol anffurfiol hwn yw:
 - hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad;
 - meithrin a chynnal perthnasau gwaith da ymysg aelodau, a rhwng aelodau a swyddogion;
 - rhoi sylw i gwynion lefel isel ynglŷn ag ymddygiad nad ydynt yn cyrraedd trothwy Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) mewn perthynas â thystiolaeth a budd cyhoeddus;
 - delio gyda materion sy'n codi cyn gynted â phosib er mwyn osgoi mynd â'r mater ymhellach yn ddiangen;
 - diogelu enw da'r Cyngor.
2. Ni fydd y Protocol ond yn berthnasol i achosion o gamymddwyn honedig yn erbyn aelodau o dan ddau baragraff yn y Cod Ymddygiad, sef:
4(b)
honiadau o fethu â dangos parch ac ystyriaeth at eraill a/neu
6(1)(d)
honiadau bod aelod wedi gwneud cwynion blinderus, maleisus neu wamal yn erbyn aelodau eraill.
3. Nid yw'r Protocol yn gymwys i gwynion gan drydydd partïon.
4. Bwriad y Protocol yw ceisio datrys anghydfodau yn gyflym a chymodi'n brydlon drwy broses gyfryngu. Trefniant gwirfoddol ydyw felly mae'n rhaid i'r naill barti a'r llall gytuno i gyfryngu. Nid oes unrhyw sail statudol i'r broses. Nid yw'n ofyniad cyfreithiol i fabwysiadu Protocol o'r fath ond mae Llywodraeth Cymru ac OGCC wedi cynghori'n gryf iawn y dylai Awdurdodau Lleol gael trefniadau o'r fath mewn lle.
5. Nid bwriad y Protocol yw ymyrryd â, neu disodli unrhyw drefniadau disgyblu gan grŵp neu blaid; nac ychwaith drefniadau hunanreoleiddio gan aelodau.
6. Nid bwriad y Protocol yw bwrw allan awdurdodaeth yr Ombwdsmon ond yn hytrach, ei ddiben yw delio gyda chategori cyfyngedig o gwynion na fyddai'n cyrraedd prawf trothwy yr Ombwdsmon ar gyfer cynnal ymchwiliad.

Y Weithdrefn ar gyfer cynnal cyfarfod cyfryngu

7. Mae'n rhaid i aelod neu swyddog sy'n dymuno defnyddio'r Protocol gyflwyno eu cwyn yn ysgrifenedig i Gadeirydd y Pwyllgor Safonau (mae'r ffurflen ynghlwm) yn egluro:
 - pa bryd ac ymhle y digwyddodd y camymddwyn honedig;
 - sut a pham mae'r aelod wedi mynd yn groes i baragraff 4(b) a/neu 6(1)(d);

8. Mae'n rhaid anfon unrhyw gŵyn ysgrifenedig at Gadeirydd y Pwyllgor Safonau o fewn 14 diwrnod o ddyddiad y digwyddiad sy'n destun y gŵyn, neu 14 diwrnod o'r dyddiad y daeth yr achwynydd i wybod am y digwyddiad.
9. Bydd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn rhannu'r gŵyn gyda'r aelod sy'n destun y gŵyn.
10. Bydd gan yr aelod sy'n derbyn y gŵyn 14 diwrnod, o'r diwrnod mae'n ei derbyn, i anfon ymateb ysgrifenedig i Gadeirydd y Pwyllgor Safonau yn nodi ei ymateb.
11. Ar ôl derbyn ymateb gan yr aelod y cafwyd cwyn yn ei erbyn/herbyn, bydd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn:-
 - copïo'r ymateb llawn i'r achwynydd;
 - trefnu cyfarfod preifat sy'n gyfleus i'r naill ochr rhwng yr achwynydd a'r aelod sy'n destun y gŵyn ynghyd â dau aelod annibynnol o'r Pwyllgor Safonau. Bydd y cyfarfod hwn yn digwydd cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol.
12. Cynhelir y cyfarfod yn breifat.
13. Os nad oes unrhyw ymateb wedi'i dderbyn o dan baragraff 10 uchod, o fewn y cyfnod 14 diwrnod, yna ni fydd cyfarfod yn cael ei gynnal oherwydd mae angen cytundeb y ddwy ochr i'r broses gyfryngu lwyddo.
14. **Cyfarfod Cyfryngu**
 - 14.1 Bydd y "panel" anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau yn cynnwys unrhyw ddau aelod annibynnol o'r Pwyllgor, ar sail rota. Ni chaiff aelodau panel y Pwyllgor Safonau ond hwyluso'r cyfarfod cyfryngu os ydynt wedi derbyn hyfforddiant at y diben hwn.
 - 14.2 Caiff y gwaith papur ei gyfyngu i'r gŵyn gychwynnol a'r ymateb.
 - 14.3 Pwrpas cyfarfod cyfryngu fydd i'r partion ddod i ddatrysiaid y maent yn cytuno arno. Ni fydd aelodau'r Pwyllgor Safonau yn llunio barn na'n gwneud unrhyw ganfyddiadau ond fe allant wneud rhai argymhellion. Ni fydd argymhellion o'r fath yn rhwymol.

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

FFURFLEN PROTOCOL DATRYS ANGHYDFODAU YN LLEOL - I GYCHWYN Y BROSES GYFRYNGU

A: Eich Manylion

Cyfenw:	Enw(au) cyntaf:	Teitl:
Cyfeiriad a Chod Post:		
Cyfeiriad E-bost:		
Rhif ffôn cyswllt yn ystod y dydd:		
Rhif Symudol:		

Nodwch ym mha rai o'r ffyrdd uchod yr hoffech i ni gysylltu â chi

B: Ynglŷn â'ch cwyn (parhewch gyda'ch atebion i'r cwestiynau canlynol ar daflen(ni) ar wahân os oes angen)

- C.1 Enw'r aelod rydych yn cwyno amdanynt:
- C.2 Beth ydych chi'n ei feddwl maent wedi'i wneud o'i le?
- C.3 Ydych chi'n meddwl eu bod wedi torri'r Cod Ymddygiad i Aelodau a pham?
- C.4 Disgrifiwch sut ydych chi wedi cael eich effeithio gan yr ymddygiad sy'n destun eich cwyn
- C5. Pa bryd y daethoch yn ymwybodol gyntaf o'r mater sy'n destun eich cwyn?

C.6 Ydych chi eisoes wedi ceisio datrys eich cwyn gydag unrhyw un arall e.e. yr aelod yn uniongyrchol, arweinydd grŵp ac ati? Os ydych, rhowch fanylion cryno os gwelwch yn dda o sut, pa bryd y gwnaethoch, ac unrhyw ganlyniad.

C.7 Beth ydych chi'n ei ddisgwyl ar ddiwedd y broses?

Llofnod: _____

Dyddiad: _____

Pan ydych wedi cwblhau'r ffurflen hon, anfonwch hi at:

Cadeirydd y Pwyllgor Safonau

E-bost: mxwcs@ynysmon.gov.uk

Nodwch os gwelwch yn dda y bydd copi o'ch ffurflen yn cael ei rhannu gyda'r aelod sy'n destun eich cwyn.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PROTOCOL DATRYS ANGHYDFODAU YN LLEOL

Chwefror 2020

CyffredinolPwrpas y Protocol

1. Pwrpas y Protocol anffurfiol **a gwirfoddol** hwn yw:
 - hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad;
 - meithrin a chynnal perthnasau gwaith da ~~ymysg aelodau, a rhwng aelodau a swyddogion~~;
 - rhoi sylw i gwynion lefel isel ynglŷn ag ymddygiad nad ydynt yn cyrraedd trothwy Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) mewn perthynas â thystiolaeth **a/neu** budd cyhoeddus;
 - delio gyda materion sy'n codi cyn gynted â phosib er mwyn osgoi mynd â'r mater ymhellach yn ddiangen;
 - diogelu enw da'r Cyngor.

Formatted: Font: Bold

2. Bwriad y Protocol yw ceisio datrys anghydfodau yn gyflym a chymodi'n brydlon drwy broses gyfryngu, gyda'r partion yn derbyn cymorth gan aelod o'r Pwyllgor Safonau er mwyn cyrraedd datrystiad derbyniol.

Formatted: Indent: Left: 1.27 cm, No bullets or numbering

3. Er mwyn sicrhau anffurfioldeb, bydd gwaith papur yn cael ei gyfyngu i'r lleiafswm.

Formatted: List Paragraph, No bullets or numbering

4. Nid yw'n ofyniad cyfreithiol i fabwysiadu Protocol o'r fath ond mae Llywodraeth Cymru ac OGCC wedi cyngori'n gryf iawn y dylai Awdurdodau Lleol gael trefniadau o'r fath mewn lle.

Formatted: Indent: Left: 1.27 cm, No bullets or numbering

5. Nid bwriad y Protocol yw ymyrryd â, neu disodli unrhyw drefniadau disgyblu gan grŵp neu blaid; nac ychwaith drefniadau hunanreoleiddio gan aelodau. Nid bwriad y Protocol yw bwrw allan awdurdodaeth yr OGCC chwaith ond yn hytrach, ei ddiben yw delio gyda chategori cyfyngedig o gwynion na fyddai'n cyrraedd prawf trothwy OGCC ar gyfer cynnal ymchwiliad.

Formatted: Font: Bold

Sefyllfaoedd pan fydd y Protocol yn berthnasol

Formatted: List Paragraph, Left, No bullets or numbering, Allow hanging punctuation, Adjust space between Latin and Asian text, Adjust space between Asian text and numbers, Font Alignment: Auto

6. Mabwysiedir y Protocol er budd aelodau'r Cyngor ac mae i'w ddefnyddio mewn sefyllfaoedd pan fydd aelod yn mynegi pryder ynghylch aelod arall neu pan fydd uwch swyddog o'r Cyngor hwn yn mynegi pryder am ymddygiad aelod. Nid yw'r Protocol yn berthnasol ar gyfer cwynion yn erbyn aelodau gan drydydd partïon.

Formatted: No bullets or numbering

7. Yn unol efo disgrisiwn y Cadeirydd, a chyda cytundeb y partion perthnasol i'r mater, gellid defnyddio'r model hwn rhwng aelodau yn y Cyngorau Tref a Chymuned.

Formatted: Indent: Left: 1.27 cm, No bullets or numbering

2-8. Ni fydd y Protocol ond yn berthnasol i achosion o gamymddwyn honedig ~~gan yn erbyn~~ aelodau o dan ~~ddau y p~~aragraffau **canlynol** yn y Cod Ymddygiad, sef:
4(a)

Formatted: Indent: Left: 1.27 cm, No bullets or numbering

Formatted: Font: Not Bold

Honiadau o fethu cyflawni dyletswyddau a chyfrifoldebau gyda ystyriaeth i'r egwyddor y dylai fod cyfle cyfartal i bawb,

Formatted: Font: (Default) Arial, 12 pt

Formatted: Font: Not Bold

4(b)

honiadau o fethu â dangos parch ac ystyriaeth at eraill: ~~a/neu~~

4(c)

Honiadau fod aelod yn bwlio neu harasio unrhyw berson;

Formatted: Font: Not Bold

4(d)

Honiadau fod aelod yn ymddwyn mewn modd sy'n peryglu / debygol o beryglu didueddrwydd swyddogion y cyngor;

5(a)

Honiadau fod aelod wedi datgelu gwybodaeth gyfrinachol / gwybodaeth o natur gyfrinachol, heb ganiatâd;

5(b)

Honiadau fod aelod wedi rhwystro unigolyn rhag gweld gwybodaeth y mae gan y person hwnnw hawl i'w gweld yn ôl y gyfraith.

Formatted: Font: (Default) Arial, 12 pt

6(1)(a)

Formatted: Font: Not Bold

Honiadau fod aelod wedi ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfrï ar ei swydd neu'r awdurdod;

Formatted: Font: (Default) Arial, 12 pt

6(1)(d)

Formatted: Font: Not Bold

honiadau bod aelod wedi gwneud cwynion blinderus, maleisus neu wamal yn erbyn aelodau eraill:-

7(a)

Honiadau fod aelod wedi defnyddio neu wedi ceisio defnyddio ei safle yn amhriodol i roi mantais neu i osgoi anfantais iddi hi / iddo ef ei hun neu i unrhyw berson arall;

Formatted: Font: (Default) Arial, 12 pt

7(b)

Honiadau fod aelod wedi defnyddio, neu awdurdodi eraill i ddefnyddio adnoddau'r awdurdod yn annoeth / anghyfreithlon

Formatted: Font: (Default) Arial

9. Mater i ddisgresiwn y Cadeirydd ydi penderfynu os ydi hi/o yn meddwl fod y pryder sydd wedi ei fyngei yn rhy ddifrifol ar gyfer cyfryngu / i'w ddelio o dan drefn y Protocol yma.

Formatted: Font: (Default) Arial

Formatted: Font: (Default) Arial, Welsh

3. Nid yw'r Protocol yn gymwys i gwynion gan drydydd partïon.

4. Bwriad y Protocol yw ceisio datrys anghydfodau yn gyflym a chymodi'n brydlon drwy broses gyfryngu. Trefniant gwirfoddol ydyw felly mae'n rhaid i'r naill barti a'r llall gytuno i gyfryngu. Nid oes unrhyw sail statudol i'r broses. Nid yw'n ofyniad cyfreithiol i fabwysiadu Protocol o'r fath ond mae Llywodraeth Cymru ac OGCC wedi cyngori'n gryf iawn y dylai Awdurdodau Lleol gael trefniadau o'r fath mewn lle.

Formatted: Indent: Left: 0 cm, First line: 0 cm

5. Nid bwriad y Protocol yw ymyrryd â, neu disodli unrhyw drefniadau disgyblu gan grŵp neu blaid; nac ychwaith drefniadau hunanreoleiddio gan aelodau.

6. Nid bwriad y Protocol yw bwrw allan awdurdodaeth yr Ombwdsmon ond yn hytrach, ei ddiben yw delio gyda chategori cyfyngedig o gwynion na fyddai'n cyrraedd prawf trothwy yr Ombwdsmon ar gyfer cynnal ymchwiliad.

Y Weithdrefn i'w dilyn yn unol efo'r Protocol ar gyfer cynnal cyfarfod cyfryngu

~~10. 7. Gofynnir Mae'n rhaid~~ i aelod ~~neu swyddog~~ sy'n dymuno defnyddio'r Protocol gyflwyno eu pryder ~~ewyn~~ yn ysgrifenedig i Gadeirydd/~~Is-Gadeirydd~~ y Pwyllgor Safonau ~~neu gyfarfod efo'r Cadeirydd/Is-Gadeirydd er mwyn cadarnhau~~(~~mae'r ffurflen ynghlwm~~) ~~yn egluro~~:

- pa bryd ac ymhle y digwyddodd y camymddwyn honedig; ~~a~~
- sut a pham mae'r aelod wedi mynd yn groes i'r Cod. ~~baragraff 4(b) a/neu 6(1)(d)~~;
Mae ffurflen ysgrifenedig wedi ei hatodi i'r Protocol hwn a gellid ei ddefnyddio os bydd o gymorth i aelodau wrth iddynt gyflwyno eu pryder.
- Os ydi'r pryder yn cael ei fynegi gan uwch swyddog, dylai'r mater gael ei gyfeirio at y Swyddog Monitro

Formatted: Indent: Left: 1.27 cm, No bullets or numbering

~~811.~~ Mae'n rhaid i ~~anfon~~ unrhyw ~~gŵyn~~ ysgrifenedig bryder ~~gael ei gyfeirio~~ at Gadeirydd/~~Is-Gadeirydd~~ y Pwyllgor Safonau o fewn 14 diwrnod o ddyddiad y digwyddiad sy'n destun y pryder~~gŵyn~~, neu 14 diwrnod o'r dyddiad y daeth yr ~~unigolyn sy'n annog y broses Datrysiad Lleol~~ ~~achwynydd~~ i wybod am y digwyddiad.

~~912.~~ Bydd Cadeirydd/~~Is-Gadeirydd~~ y Pwyllgor Safonau yn ~~ystyried y pryder ac yn cysylltu efo'r unigolyn sy'n mynegi'r pryder er mwyn cadarnhau os ydi hi/o o'r farn fod y mater yn addas o dan y Broses Datrysiad Lleol. Bydd y Cadeirydd/Is-Gadeirydd yn cysylltu efo'r unigolyn sydd wedi mynegi'r pryder gyda'i phenderfyniad/benderfyniad. Rhannu'r gŵyn gyda'r aelod sy'n destun y gŵyn.~~

~~13~~ Os ydi'r Cadeirydd/~~Is-Gadeirydd~~ yn fodlon cynorthwyo drwy Ddatrysiad Lleol, bydd y Cadeirydd/~~Is-Gadeirydd~~ yn cysylltu'r unigolyn sy'n destun y pryder er mwyn egluro fod pryder wedi ei fynegi ac er mwyn gofyn os fyddai hi/o yn fodlon mynychu cyfarfod cyfngu o dan y Protocol Datrysiad Lleol. Bydd manylion y pryder yn cael eu rhannu efo'r aelod. Bydd gofyn i'r unigolyn ymateb cyn diwedd 14 diwrnod.

~~10.~~ Bydd gan yr aelod sy'n derbyn y gŵyn 14 diwrnod, o'r diwrnod mae'n ei derbyn, i anfon ymateb ysgrifenedig i Gadeirydd y Pwyllgor Safonau yn nodi ei ymateb.

Formatted: Indent: Left: 0 cm, First line: 0 cm

~~1411.~~ Ar ôl derbyn ymateb ~~cadarnhaol~~ gan yr aelod ~~y cafwyd ewyn yn ei erbyn/herbyn~~, bydd Cadeirydd/~~Is-Gadeirydd~~ y Pwyllgor Safonau yn ~~trefnu pedwar cyfarfod preifat ar adeg sy'n gyfleus i bawb, mor fuan â sy'n rhesymol bosib.~~ Bydd y cyfarfod cyntaf efo'r unigolyn sydd wedi mynegi'r pryder er mwyn casglu ~~gwybodaeth a deall pa fath o ddatrysiad mae hi/o yn dymuno ei weld.~~ Bydd yr ail gyfarfod efo'r unigolyn sy'n destun y pryder er mwyn egluro'r sefyllfa, gwrando ar ei safbwynt a gweld a fyddai hi/o yn fodlon cyfarfod efo'r person sy'n mynegi'r pryder er mwyn ceisio cael datrysiad derbyniol i'r ddau barti; Yn drydydd, bydd cyfarfod pellach efo'r unigolyn sydd wedi mynegi pryder er mwyn cadarnhau os ydi'r aelod yn fodlon cyfarfod efo hi/fo ac egluro safbwynt yr aelod; Yn bedwerydd, bydd cyfarfod rhwng yr unigolyn sy'n mynegi pryder a'r aelod sy'n destun y pryder gan anelu at ddatrysiad sydd wedi ei gytuno rhwng y partion. Ni fydd yr aelod o'r Pwyllgor Safonau yn llunio barn na'n gwneud unrhyw ganfyddiadau ond fe allant wneud rhai argymhellion anffurfiol i'r partion. Ni fydd argymhellion o'r fath yn rhwymol.

- ~~copïo'r ymateb llawn i'r achwynydd;~~
- ~~trefnu cyfarfod preifat sy'n gyfleus i'r naill ochr rhwng yr achwynydd a'r aelod sy'n destun y gŵyn ynghyd â dau aelod annibynnol o'r Pwyllgor Safonau. Bydd y cyfarfod hwn yn digwydd cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol.~~

Formatted: Left, Indent: Left: 0 cm, Hanging: 1.27 cm, No bullets or numbering, Allow hanging punctuation, Adjust space between Latin and Asian text, Adjust space between Asian text and numbers, Font Alignment: Auto

15 Er fod y Protocol hwn yn cyfeirio at y Cadeirydd/Is-Gadeirydd yn cynnal y broses gyfryngu, gall y Cadeirydd/Is-Gadeirydd ddirprwyo gweithredu 12 i 14 uchod i unrhyw aelod arall o'r Pwyllgor Safonau. Ni fydd aelodau'r Pwyllgor Safonau ond yn hwyluso'r cyfarfod cyfryngu os ydynt wedi derbyn hyfforddiant at y diben hwn.

Formatted: Indent: Left: 0 cm

126. Cynhelir y cyfarfodydd yn breifat.

13. Os nad oes unrhyw ymateb wedi'i dderbyn o dan baragraff 10 uchod, o fewn y cyfnod 14 diwrnod, yna ni fydd cyfarfod yn cael ei gynnal oherwydd mae angen cytundeb y ddwy ochr i'r broses gyfryngu lwyddo.

14. Cyfarfod Cyfryngu

14.1 Bydd y "panel" anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau yn cynnwys unrhyw ddau aelod annibynnol o'r Pwyllgor, ar sail rota. Ni chaiff aelodau panel y Pwyllgor Safonau ond hwyluso'r cyfarfod cyfryngu os ydynt wedi derbyn hyfforddiant at y diben hwn.

14.2 Caiff y gwaith papur ei gyfyngu i'r gŵyn gychwynnol a'r ymateb.

14.3 Pwrpas cyfarfod cyfryngu fydd i'r partion ddod i ddatrasiad y maent yn cytuno arno. Ni fydd aelodau'r Pwyllgor Safonau yn llunio barn na'n gwneud unrhyw ganfyddiadau ond fe allant wneud rhai argymhellion. Ni fydd argymhellion o'r fath yn rhwymol.

17 Bydd gwaith papur yn cael ei gyfyngu i'r pryder gwreiddiol ysgrifenedig ac unrhyw nodiadau gaiff eu gwneud gan yr aelod o'r Pwyllgor Safonau yn y cyfarfodydd. Bydd yr holl nodiadau yn cael eu dinistrio yn syth ar ddiwedd y broses. Ni gedwir copiau a ni chaiff dim ei gylchredeg.

18 Os nad oes unrhyw ymateb wedi'i dderbyn o dan baragraff 13 uchod, o fewn y cyfnod 14 diwrnod, gellid anfon nodyn atgoffa. Os na fydd ymateb pellach, yna ni fydd cyfarfod yn cael ei drefnu. Mae angen cytundeb y ddwy ochr i'r broses gyfryngu lwyddo.

19 Mae cymryd rhan yn y Broses Datrasiad Lleol yn benderfyniad gwirfoddol a gall unigolyn dynnu yn ei ôl ar unrhyw adeg.

FFURFLEN PROTOCOL DATRYS ANGHYDFODAU YN LLEOL - I GYCHWYN Y BROSES GYFRYNGU

A: Eich Manylion

Cyfenw:	Enw(au) cyntaf:	Teitl:
Cyfeiriad a Chod Post:		
Cyfeiriad E-bost:		
Rhif ffôn cyswllt yn ystod y dydd:		
Rhif Symudol:		

Nodwch ym mha rai o'r ffyrdd uchod yr hoffech i ni gysylltu â chi

B: Ynglŷn â'ch pryderewyn (parhewch gyda'ch atebion i'r cwestiynau canlynol ar daflen(ni) ar wahân os oes angen)

C.1 Enw'r aelod rydych yn cwyno amdanynt:

C.2 Beth ydych chi'n ei feddwl maent wedi'i wneud o'i le?

C.3 Ydych chi'n meddwl eu bod wedi torri'r Cod Ymddygiad i Aelodau a pham?

C.4 Disgrifiwch sut ydych chi wedi cael eich effeithio gan yr ymddygiad sy'n destun eich pryderewyn

C5. Pa bryd y daethoch yn ymwybodol gyntaf o'r mater sy'n destun eich pryderewyn?

C.6 Ydych chi eisoes wedi ceisio datrys eich pryder ewyn gydag unrhyw un arall e.e. yr aelod yn uniongyrchol, arweinydd grŵp ac ati? Os ydych, rhwch fanylion cryno os gwelwch yn dda o sut, pa bryd y gwnaethoch, ac unrhyw ganlyniad.

C.7 Beth ydych chi'n ei ddisgwyl ar ddiwedd y broses?

Llofnod: _____ Dyddiad: _____

Pan ydych wedi cwblhau'r ffurflen hon, anfonwch hi at:

Cadeirydd/Is-Gadeirydd y Pwyllgor Safonau

E-bost: ~~mxwce@ynysmon.gov.uk~~ JohnJones@ynysmon.gov.uk

RhysDavies@ynysmon.gov.uk

~~Nodwch os gwelwch yn dda y bydd copi o'ch ffurflen yn cael ei rhannu gyda'r aelod sy'n destun eich ewyn.~~

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PROTOCOL DATRYS ANGHYDFODAU YN LLEOL

Chwefror 2020

Pwrrpas y Protocol

1. Pwrrpas y Protocol anffurfiol a **gwirfoddol** hwn yw:
 - hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad;
 - meithrin a chynnal perthnasau gwaith da;
 - rhoi sylw i gwynion lefel isel ynglŷn ag ymddygiad nad ydynt yn cyrraedd trothwy Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) mewn perthynas â thystiolaeth a/neu budd cyhoeddus;
 - delio gyda materion sy'n codi cyn gynted â phosib er mwyn osgoi mynd â'r mater ymhellach yn ddiangen;
 - diogelu enw da'r Cyngor.
2. Bwriad y Protocol yw ceisio datrys anghydfodau yn gyflym a chymodi'n brydlon drwy broses gyfryngu, gyda'r partion yn derbyn cymorth gan aelod o'r Pwyllgor Safonau er mwyn cyrraedd datrysiad derbyniol.
3. Er mwyn sicrhau anffurfioldeb, bydd gwaith papur yn cael ei gyfyngu i'r lleiafswm.
4. Nid yw'n ofyniad cyfreithiol i fabwysiadu Protocol o'r fath ond mae Llywodraeth Cymru ac OGCC wedi cynghori'n gryf iawn y dylai Awdurdodau Lleol gael trefniadau o'r fath mewn lle.
5. Nid bwriad y Protocol yw ymyrryd â, neu disodli unrhyw drefniadau disgyblu gan grŵp neu blaid; nac ychwaith drefniadau hunanreoleiddio gan aelodau. Nid bwriad y Protocol yw bwrw allan awdurdodaeth yr OGCC chwaith ond yn hytrach, ei ddiben yw delio gyda chategori cyfyngedig o gwynion na fyddai'n cyrraedd prawf trothwy OGCC ar gyfer cynnal ymchwiliad.

Sefyllfaoedd pan fydd y Protocol yn berthnasol

6. Mabwysiedir y Protocol er budd aelodau'r Cyngor ac mae i'w ddefnyddio mewn sefyllfaoedd pan fydd aelod yn mynegi pryder ynghylch aelod arall neu pan fydd uwch swyddog o'r Cyngor hwn yn mynegi pryder am ymddygiad aelod. Nid yw'r Protocol yn berthnasol ar gyfer cwynion yn erbyn aelodau gan drydydd partion.
7. Yn unol efo disgresiwn y Cadeirydd, a chyda cytundeb y partion perthnasol i'r mater, gellid defnyddio'r model hwn rhwng aelodau yn y Cynghorau Tref a Chymuned.
8. Ni fydd y Protocol ond yn berthnasol i achosion o gamymddwyn honedig gan aelodau o dan y paragraffau canlynol yn y Cod Ymddygiad, sef:
4(a)
Honiadau o fethu cyflawni dyletswyddau a chyfrifoldebau gyda ystyriaeth i'r egwyddor y dylai fod cyfle cyfartal i bawb,

4(b)

honiadau o fethu â dangos parch ac ystyriaeth at eraill;

4(c)

Honiadau fod aelod yn bwllo neu harasio unrhyw berson;

4(d)

Honiadau fod aelod yn ymddwyn mewn modd sy'n peryglu / debygol o beryglu didueddrwydd swyddogion y cyngor;

5(a)

Honiadau fod aelod wedi datgelu gwybodaeth gyfrinachol / gwybodaeth o natur gyfrinachol, heb ganiatâd;

5(b)

Honiadau fod aelod wedi rhwystro unigolyn rhag gweld gwybodaeth y mae gan y person hwnnw hawl i'w gweld yn ôl y gyfraith.

6(1)(a)

Honiadau fod aelod wedi ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfri ar ei swydd neu'r awdurdod;

6(1)(d)

honiadau bod aelod wedi gwneud cwynion blinderus, maleisus neu wamal yn erbyn aelodau eraill;

7(a)

Honiadau fod aelod wedi defnyddio neu wedi ceisio defnyddio ei safle yn amhriodol i roi mantais neu i osgoi anfantais iddi hi / iddo ef ei hun neu i unrhyw berson arall;

7(b)

Honiadau fod aelod wedi defnyddio, neu awdurdodi eraill i ddefnyddio adnoddau'r awdurdod yn annoeth / anghyfreithlon

9. Mater i ddisgresiwn y Cadeirydd ydi penderfynu os ydi hi/o yn meddwl fod y pryder sydd wedi ei fynegi yn rhy ddifrifol ar gyfer cyfryngu / i'w ddelio o dan drefn y Protocol yma.

Y Weithdrefn i'w dilyn yn unol efo'r Protocol

10. Gofynnir i aelod sy'n dymuno defnyddio'r Protocol gyflwyno eu pryder yn ysgrifenedig i Gadeirydd/Is-Gadeirydd y Pwyllgor Safonau neu gyfarfod efo'r Cadeirydd/Is-Gadeirydd er mwyn cadarnhau:
- pa bryd ac ymhle y digwyddodd y camymddwyn honedig; a
 - sut a pham mae'r aelod wedi mynd yn groes i'r Cod.
- Mae ffurflen ysgrifenedig wedi ei hatodi i'r Protocol hwn a gellid ei ddefnyddio os bydd o gymorth i aelodau wrth iddynt gyflwyno eu pryder.
- Os ydi'r pryder yn cael ei fynegi gan uwch swyddog, dylai'r mater gael ei gyfeirio at y Swyddog Monitro
11. Mae'n rhaid i unrhyw bryder gael ei gyfeirio at Gadeirydd/Is-Gadeirydd y Pwyllgor Safonau o fewn 14 diwrnod o ddyddiad y digwyddiad sy'n destun y pryder, neu 14 diwrnod o'r dyddiad y daeth yr unigolyn sy'n annog y broses Datrysiaid Lleol i wybod am y digwyddiad.
12. Bydd Cadeirydd/Is-Gadeirydd y Pwyllgor Safonau yn ystyried y pryder ac yn cysylltu efo'r unigolyn sy'n mynegi'r pryder er mwyn cadarnhau os ydi hi/o o'r farn fod y mater yn addas o dan y Broses Datrysiaid Lleol. Bydd y Cadeirydd/Is-Gadeirydd yn cysylltu efo'r unigolyn sydd wedi mynegi'r pryder gyda'i phenderfyniad/benderfyniad.

13 Os ydi'r Cadeirydd/Is-Gadeirydd yn fodlon cynorthwyo drwy Ddatrysiad Lleol, bydd y Cadeirydd/Is-Gadeirydd yn cysylltu'r unigolyn sy'n destun y pryder er mwyn egluro fod pryder wedi ei fynegi ac er mwyn gofyn os fyddai hi/o yn fodlon mynychu cyfarfod cyfryngu o dan y Protocol Datrysiad Lleol. Bydd manylion y pryder yn cael eu rhannu efo'r aelod. Bydd gofyn i'r unigolyn ymateb cyn diwedd 14 diwrnod.

14 Ar ôl derbyn ymateb cadarnhaol gan yr aelod, bydd Cadeirydd/Is-Gadeirydd y Pwyllgor Safonau yn trefnu pedwar cyfarfod preifat ar adeg sy'n gyfleus i bawb, mor fuan â sy'n rhesymol bosib.

Bydd y cyfarfod cyntaf efo'r unigolyn sydd wedi mynegi'r pryder er mwyn casglu gwybodaeth a deall pa fath o ddatrysiad mae hi/o yn dymuno ei weld;

Bydd yr ail gyfarfod efo'r unigolyn sy'n destun y pryder er mwyn egluro'r sefyllfa, gwrando ar ei safbwynt a gweld a fyddai hi/o yn fodlon cyfarfod efo'r person sy'n mynegi'r pryder er mwyn ceisio cael datrysiad derbynol i'r ddau barti;

Yn drydydd, bydd cyfarfod pellach efo'r unigolyn sydd wedi mynegi pryder er mwyn cadarnhau os ydi'r aelod yn fodlon cyfarfod efo hi/fo ac egluro safbwynt yr aelod;

Yn bedwerydd, bydd cyfarfod rhwng yr unigolyn sy'n mynegi pryder a'r aelod sy'n destun y pryder gan anelu at ddatrysiad sydd wedi ei gytuno rhwng y partion. Ni fydd yr aelod o'r Pwyllgor Safonau yn llunio barn na'n gwneud unrhyw ganfyddiadau ond fe allant wneud rhai argymhellion anffurfiol i'r partion. Ni fydd argymhellion o'r fath yn rhwymol.

15 Er fod y Protocol hwn yn cyfeirio at y Cadeirydd/Is-Gadeirydd yn cynnal y broses gyfryngu, gall y Cadeirydd/Is-Gadeirydd ddirprwyo gweithredu 12 i 14 uchod i unrhyw aelod arall o'r Pwyllgor Safonau. Ni fydd aelodau'r Pwyllgor Safonau ond yn hwyluso'r cyfarfod cyfryngu os ydynt wedi derbyn hyfforddiant at y diben hwn.

16. Cynhelir y cyfarfodydd yn breifat.

17 Bydd gwaith papur yn cael ei gyfyngu i'r pryder gwreiddiol ysgrifenedig ac unrhyw nodiadau gaiff eu gwneud gan yr aelod o'r Pwyllgor Safonau yn y cyfarfodydd. Bydd yr holl nodiadau yn cael eu dinistrio yn syth ar ddiwedd y broses. Ni gedwir copiau a ni chaiff dim ei gylchredeg.

18 Os nad oes unrhyw ymateb wedi'i dderbyn o dan baragraff 13 uchod, o fewn y cyfnod 14 diwrnod, gellid anfon nodyn atgoffa. Os na fydd ymateb pellach, yna ni fydd cyfarfod yn cael ei drefnu. Mae angen cytundeb y ddwy ochr i'r broses gyfryngu lwyddo.

19 Mae cymryd rhan yn y Broses Datrysiad Lleol yn benderfyniad gwirfoddol a gall unigolyn dynnu yn ei ôl ar unrhyw adeg.

FFURFLEN PROTOCOL DATRYS ANGHYDFODAU YN LLEOL - I GYCHWYN Y BROSES GYFRYNGU

A: Eich Manylion

Cyfenw:	Enw(au) cyntaf:	Teitl:
Cyfeiriad a Chod Post:		
Cyfeiriad E-bost:		
Rhif ffôn cyswllt yn ystod y dydd:		
Rhif Symudol:		

Nodwch ym mha rai o'r ffyrdd uchod yr hoffech i ni gysylltu â chi

B: Ynglŷn â'ch pryder (parhewch gyda'ch atebion i'r cwestiynau canlynol ar daflen(ni) ar wahân os oes angen)

C.1 Enw'r aelod rydych yn cwyno amdanynt:

C.2 Beth ydych chi'n ei feddwl maent wedi'i wneud o'i le?

C.3 Ydych chi'n meddwl eu bod wedi torri'r Cod Ymddygiad i Aelodau a pham?

C.4 Disgrifiwch sut ydych chi wedi cael eich effeithio gan yr ymddygiad sy'n destun eich pryder

C5. Pa bryd y daethoch yn ymwybodol gyntaf o'r mater sy'n destun eich pryder?

C.6 Ydych chi eisoes wedi ceisio datrys eich pryder gydag unrhyw un arall e.e. yr aelod yn uniongyrchol, arweinydd grŵp ac ati? Os ydych, rhowch fanylion cryno os gwelwch yn dda o sut, pa bryd y gwnaethoch, ac unrhyw ganlyniad.

C.7 Beth ydych chi'n ei ddisgwyl ar ddiwedd y broses?

Llofnod: _____

Dyddiad: _____

Pan ydych wedi cwblhau'r ffurflen hon, anfonwch hi at:

Cadeirydd/Is-Gadeirydd y Pwyllgor Safonau

E-bost: JohnJones@ynysmon.gov.uk

RhysDavies@ynysmon.gov.uk